

กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสมาชิกอาเซียน: สาธารณรัฐฟิลิปปินส์*

ลัฐิกา เนตรทัศน์**

บทนำ

สิทธิในความเป็นส่วนตัว (The Right to Privacy) เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ จึงได้มีการรับรองไว้ในตราสารระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) ข้อ ๑๒^๑ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights) ข้อ ๑๗^๒ เป็นต้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการวางรากฐานด้านสิทธิมนุษยชนในระดับสากลและสร้างแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการเคารพหลักสิทธิมนุษยชนให้กับนานาอารยประเทศ ซึ่งในระดับภูมิภาคอาเซียนก็ได้มีการจัดทำตราสารระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ได้แก่ ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (ASEAN Human Rights Declaration) โดยข้อ ๒๑ ได้บัญญัติคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวอยู่เช่นกัน^๓ ซึ่งสะท้อนถึงเจตนารมณ์ของอาเซียนในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งยังเป็นการรักษามาตรฐานสิทธิมนุษยชนตามหลักสากลอีกด้วย

สิทธิเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (The Right to the Personal Information) ถือเป็นสิทธิในความเป็นส่วนตัวประการหนึ่ง โดยจำกัดความของคำว่าข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data) อาจสรุปได้ว่าหมายถึง ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการระบุตัวตนของบุคคลธรรมดาไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม เช่น ชื่อ หมายเลขประจำตัว ที่อยู่ ข้อมูลออนไลน์ ข้อมูลทางสรีรวิทยา ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพ พันธุกรรม อัตลักษณ์ทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและสังคมของบุคคลนั้น^๔ และเนื่องด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ

* บทความนี้เผยแพร่เมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

** บุคลากรจัดทำฐานข้อมูลกฎหมาย ฝ่ายอาเซียนและกิจการต่างประเทศ กองกฎหมายต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

^๑ Article 12

No one shall be subjected to arbitrary interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to attacks upon his honour and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

^๒ Article 17

1. No one shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his privacy, family, home or correspondence, nor to unlawful attacks on his honour and reputation.

^๓ 21. Every person has the right to be free from arbitrary interference with his or her privacy, family, home or correspondence including personal data, or to attacks upon that person's honour and reputation. Every person has the right to the protection of the law against such interference or attacks.

^๔ Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data

และระบบสื่อสารที่ทำให้การเก็บรวบรวม การใช้ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลสามารถทำได้โดยง่าย ซึ่งหากมีการนำข้อมูลส่วนบุคคลไปใช้โดยไม่ได้รับความยินยอมก่อนก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล ดังนั้น จึงต้องมีการใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมและกำกับดูแลการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้เกิดการละเมิดสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเจ้าของข้อมูล

นอกจากนี้ อาเซียนได้มีการจัดทำความตกลงพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของอาเซียน (ASEAN Agreement on Electronic Commerce) เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ข้ามพรมแดนในอาเซียน ดังนั้น กฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสมาชิกอาเซียนจึงมีความสำคัญต่อการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อมิให้เป็นอุปสรรคต่อการถ่ายโอนข้อมูลข้ามพรมแดนภายในภูมิภาค กฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสมาชิกอาเซียนจึงควรที่จะต้องสอดคล้องหรือมีมาตรฐานเดียวกัน และเพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศสมาชิกอาเซียน บทความฉบับนี้จึงจะศึกษาเกี่ยวกับสาระสำคัญของกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศฟิลิปปินส์เพื่อเป็นตัวอย่างข้อมูลกฎหมายในการเปรียบเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนต่อไป

สาระสำคัญของกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของประเทศฟิลิปปินส์

ฟิลิปปินส์ประกาศใช้กฎหมายข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy Act 2012)^๕ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕ โดยมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวในเรื่องของการสื่อสารและเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมและการเจริญเติบโตของประเทศ ซึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์ได้ตระหนักถึงบทบาทที่สำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างประเทศ (Nation Building) และเพื่อเป็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลในระบบสารสนเทศและการสื่อสารทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดเก็บและนำไปใช้อย่างปลอดภัยจึงได้ตรากฎหมายดังกล่าวขึ้นเพื่อบังคับใช้

สำหรับคำจำกัดความของคำว่า ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Information) ในหมวดที่ ๑ ของกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลได้นิยามไว้ว่าหมายถึง ข้อมูลที่ไม่ว่าจะบันทึกในรูปแบบวัตถุใดซึ่งเป็นข้อมูลประจำตัวของคุณนั้นอย่างชัดเจนหรือสามารถตรวจสอบได้โดยตรงโดยองค์กรที่จัดเก็บข้อมูล หรือเมื่อรวมกับข้อมูลอื่น ๆ แล้วสามารถระบุถึงตัวตนของคุณนั้นได้โดยตรงและชัดเจน นอกจากนี้ ได้กำหนดความหมายของคำว่า ข้อมูลที่ได้รับสิทธิในการปกปิด (Privileged information) หมายถึง ข้อมูลที่ไม่ว่าจะบันทึกในรูปแบบวัตถุใดซึ่งอยู่ภายใต้หลักปฏิบัติของศาลและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่นถือเป็นการติดต่อสื่อสารส่วนตัวซึ่งจะได้รับเอกสิทธิ์ที่ไม่จำเป็นต้องมีการเปิดเผยข้อมูล รวมทั้งได้กำหนดคำจำกัดความของข้อมูลส่วนตัวโดยเฉพาะหรือข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน (Sensitive Personal Information) ว่าหมายถึง

Article 4 (1) “‘personal data’ means any information relating to an identified or identifiable natural person (‘data subject’); an identifiable natural person is one who can be identified, directly or indirectly, in particular by reference to an identifier such as a name, an identification number, location data, an online identifier or to one or more factors specific to the physical, physiological, genetic, mental, economic, cultural or social identity of that natural person;

^๕ ดูกฎหมายฉบับเต็มได้ที่ <https://www.privacy.gov.ph/data-privacy-act/#1>

(๑) ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ สถานภาพ อายุ ลี ศาสนา ข้อมูลทางการเมือง

(๒) ข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพการศึกษา พันธุกรรม หรือข้อมูลทางเพศของบุคคลหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือถูกกล่าวหาว่าได้กระทำความผิดโดยบุคคลดังกล่าวการกำจัดการดำเนินการดังกล่าวหรือการดำเนินการทางศาล

(๓) ข้อมูลส่วนบุคคลที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะสำหรับบุคคล ซึ่งรวมถึงหมายเลขบัตรประชาชน ข้อมูลเกี่ยวกับสุขภาพทั้งข้อมูลในอดีตและปัจจุบัน ใบอนุญาต การระงับหรือเพิกถอน และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาษี และ

(๔) ข้อมูลเฉพาะที่สร้างขึ้นโดยคำสั่งของของสภาองเกรสที่ทำการจำแนกไว้ ระบบข้อมูลและการสื่อสาร (Information and Communications System) ซึ่งหมายถึง ระบบสำหรับจัดทำ ส่ง รับ จัดเก็บ หรือประมวลผลข้อความหรือเอกสารทางอิเล็กทรอนิกส์ และหมายความรวมถึงระบบคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อื่นที่มีลักษณะเดียวกันที่มีการบันทึกข้อมูลลงไป ส่งผ่านข้อมูล จัดเก็บ และกระบวนการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบันทึก การส่งหรือการเก็บรักษาข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์หรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคล (Data Privacy Act 2012) กำหนดให้มีคณะกรรมการข้อมูลส่วนบุคคลฟิลิปปินส์ (National Privacy Commission: NPC) โดยมีอำนาจหน้าที่หลักตามหมวด ๒ เป็นผู้ตรวจสอบให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล (Personal information controller)^๖ ปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายนี้ รวมถึงทำหน้าที่รับข้อร้องเรียน สืบสวนสอบสวน อำนาจความสะดวกหรือระงับข้อร้องเรียนด้วยการใช้มาตรการระงับข้อพิพาททางเลือก การชดเชยค่าเสียหาย ในกรณีที่มีผลกระทบต่อการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล เจริญและทำสัญญา กับหน่วยงานที่มีอำนาจของประเทศอื่น ๆ เพื่อการบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล^๗

หลักทั่วไปของข้อมูลส่วนบุคคล การประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจะได้รับอนุญาตภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎหมายนี้และกฎหมายอื่นที่อนุญาตให้เปิดเผยข้อมูล และจะต้องดำเนินการอย่างโปร่งใสชอบด้วยวัตถุประสงค์ของกฎหมายและได้สัดส่วน ซึ่งหากจะมีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องมีการแจ้งถึงวัตถุประสงค์ของการจัดเก็บข้อมูลล่วงหน้าหรือเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้แก่เจ้าของของข้อมูลและการดำเนินการต่าง ๆ จะต้องเป็นไปด้วยชอบด้วยกฎหมาย นอกจากนี้ การดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลหรือการประมวลผลนั้นจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การประมวลผลข้อมูลสามารถกระทำได้ในกรณีที่มีความจำเป็นเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของเจ้าของข้อมูล เพื่อตอบสนองต่อเหตุฉุกเฉินของประเทศ

^๖ หมายถึง บุคคลหรือองค์กรที่ควบคุมการรวบรวม จัดเก็บ การถือครองข้อมูล ใช้ ถ่ายโอน หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล ซึ่งรวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่สั่งการบุคคลหรือองค์กรอื่นให้ทำการจัดเก็บ ถือครองข้อมูล ใช้ ถ่ายโอน หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในนามของบุคคลหรือองค์กรนั้น แต่ไม่รวมถึง

(๑) บุคคลหรือองค์กรที่ทำหน้าที่ดังกล่าวตามคำแนะนำของบุคคลหรือองค์กรอื่น และ

(๒) บุคคลที่รวบรวม เก็บรักษา ดำเนินการหรือใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องส่วนตัว ครอบครัว หรือกิจการภายในครอบครัว

^๗ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการด้านสิทธิความเป็นส่วนตัว ส่วนตัวแห่งชาติ ดูได้ที่ [หมวด ๒ ว่าด้วยคณะกรรมการด้านสิทธิความเป็นส่วนตัวส่วนตัวแห่งชาติ มาตรา ๗ - ๑๐](#)

หรือเหตุผลเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนและความปลอดภัยสาธารณะ หรือเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานซึ่งจำเป็นต้องมีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลเพื่อให้บรรลุผลนั้น

กรณีการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อนและข้อมูลที่ได้รับเอกสิทธิ์ โดยหลักจะต้องห้ามมิให้มีการประมวลผล เว้นแต่จะเข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด เช่น เจ้าของข้อมูลได้ให้ความยินยอมหรือได้มีการระบุถึงวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลนั้นก่อน หรือมีกฎหมายให้อำนาจให้สามารถกระทำการประมวลผลข้อมูลที่มีความละเอียดอ่อนหรือข้อมูลที่ได้รับเอกสิทธิ์นั้นได้ หรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อคุ้มครองชีวิตหรือสุขภาพของเจ้าของข้อมูลหรือบุคคลอื่น หรือเจ้าของข้อมูลนั้นไม่สามารถที่จะแสดงความยินยอมได้ก่อนที่จะมีการประมวลผลข้อมูล หรือกระทำไปเพื่อการรักษาพยาบาลซึ่งดำเนินการโดยแพทย์หรือสถาบันการแพทย์และมีการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลนั้นในระดับที่เพียงพอ หรือการประมวลผลข้อมูลนั้นเป็นไปเพื่อการดำเนินการทางศาลหรือคุ้มครองผลประโยชน์ของเจ้าของข้อมูล เป็นต้น

ในหมวด ๕ ว่าด้วยเรื่องความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องใช้มาตรการที่เหมาะสมในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลจากการถูกทำลาย ดัดแปลง เปิดเผย หรือกระบวนการอื่นที่มีขอบข่ายกฎหมาย นอกจากนี้ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องกำกับดูแลให้บุคคลที่สามที่ทำการประมวลผลข้อมูลในนามของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการตามมาตรการรักษาความปลอดภัยตามข้อกำหนดนี้ กรณีตัวแทนผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะทำการประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจะต้องดำเนินการและเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลอย่างเข้มงวดหากข้อมูลส่วนบุคคลนั้นไม่ได้มีไว้เพื่อการเปิดเผยต่อสาธารณะ ส่วนการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อนได้มีการกำหนดให้หน่วยงานหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีมาตรการในการรักษาข้อมูลตามที่คณะกรรมการข้อมูลส่วนบุคคลฟิลิปปินส์กำหนด โดยการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน กฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลของฟิลิปปินส์ได้กำหนดมาตรการไว้อย่างชัดเจน เช่น ห้ามมิให้มีการเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน เว้นแต่จะมีแนวทางการดำเนินงานจากคณะกรรมการ ห้ามมิให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อนหรือผ่านทางระบบออนไลน์ เว้นแต่พนักงานเจ้าหน้าที่นั้นจะได้รับการรับรองจากหัวหน้าหน่วยงาน เป็นต้น

บทสรุป

กฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลของฟิลิปปินส์ (Data Privacy Act of 2012) เป็นกฎหมายหลักที่ฟิลิปปินส์บังคับใช้เพื่อคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลภายในประเทศ โดยกฎหมายดังกล่าวได้วางหลักการดำเนินการและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไว้อย่างชัดเจน เช่น การกำหนดค่าจำกัดความของข้อมูลส่วนบุคคลไว้โดยละเอียด การให้คำจำกัดความของข้อมูลส่วนตัวที่มีความละเอียดอ่อน ซึ่งเป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับเชื้อชาติ สถานภาพ อายุ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ประวัติสุขภาพ เป็นต้น ทั้งยังเป็นกฎหมายที่กำหนดให้มีการตั้งหน่วยงานเฉพาะขึ้นเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายนี้โดยเฉพาะ เพื่อให้มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการดำเนินงาน ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการข้อมูลส่วนบุคคลฟิลิปปินส์ เพื่อให้มีความเป็นอิสระคล่องตัวในการดำเนินงาน

การเก็บและการใช้ข้อมูลส่วนบุคคล ตามกฎหมายข้อมูลส่วนบุคคลกำหนดให้เป็นไปตามหลักการทั่วไปของข้อมูลส่วนบุคคล โดยจะต้องมีการแจ้งวัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลต่อเจ้าของข้อมูลก่อน

หรือแจ้งโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ และการดำเนินการต่าง ๆ นั้นจะต้องเป็นไปตามกฎหมาย สำหรับการ
การใช้และการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลส่วนบุคคลที่มีความละเอียดอ่อน ห้ามมิให้มีการประมวลผล
ข้อมูลนั้น เว้นแต่จะเข้าเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น ส่วนการรักษาข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูล
ส่วนบุคคลต้องจัดให้มีมาตรการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัย
จากการเข้าใช้ข้อมูลโดยผิดกฎหมาย และจะต้องมีมาตรการรักษาความปลอดภัยตามที่คณะกรรมการกำหนด
อีกด้วย

DRAFT